

Από την Πεντέλη στον Παρθενώνα. Κι από εκεί στην κατάντια του σήμερα...

Αυθεντική σχεδιαστική αναπαράσταση χρήσης ξύλινου γερανού για την ανύψωση των μαρμαρινών όγκων, από το βιβλίο Μ. Κορρέ "Απο την Πεντέλη στον Παρθενώνα", 1993©

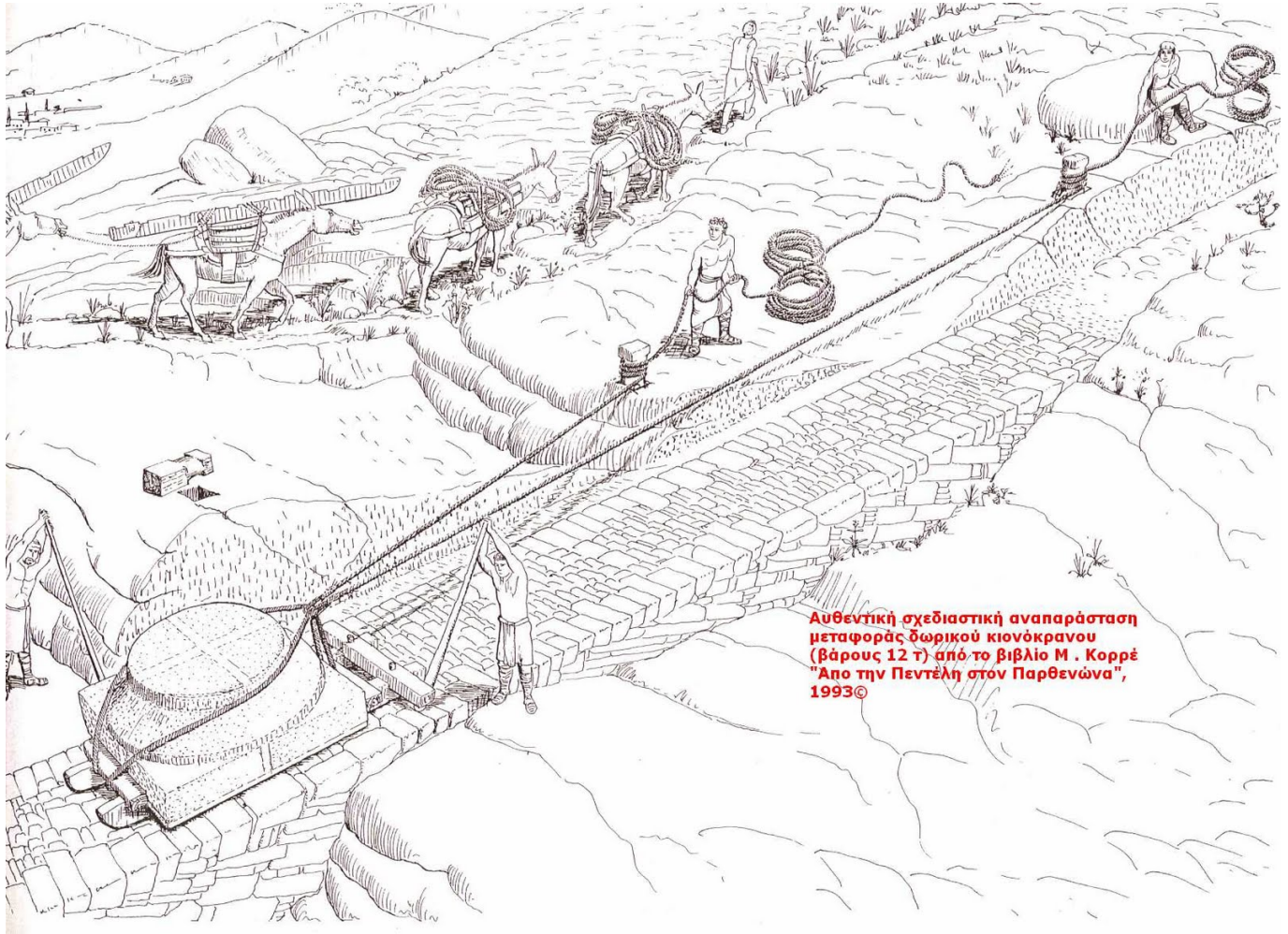

Άρθρο του **Πέτρου Τζεφέρη** (Διδάκτωρ ΕΜΠ, Συγγραφέα)

Η πιο συνηθισμένη απορία των επισκεπτών της Ακρόπολης αφορά στον τρόπο ανύψωσης των μαρμάρων. Οι περισσότεροι από μας αγνοούμε ότι άλλα στάδια της κατασκευής, όπως η εξόρυξη από το λατομείο της Πεντέλης και η μεταφορά, ήταν δυσκολότερα από εκείνο της ανύψωσης και ότι το δυσκολότερο επίτευγμα ήταν η τέλεια επιπέδωση και συναρμογή των σπονδύλων, των κιονόκρανων αλλά και του καθενός λίθου ξεχωριστά που χρησιμοποιήθηκε στην κατασκευή του ναού.

Μπορεί ο Παρθενώνας, να αποτελεί ένα ανυπέρβλητο ιδεολογικό, ιστορικό και καλλιτεχνικό δημιούργημα, όμως ως αρχιτεκτονικό και τεχνολογικό πρότυπο, είναι σχετικά πρόσφατη ανακάλυψη.

Ο αρχιτέκτονας Μανόλης Κορρές στο βιβλίο του [“από την Πεντέλη στον Παρθενώνα”](#) (εκδόσεις Μέλισσα) ισχυρίζεται ότι σήμερα, με την υπάρχουσα τεχνολογία αλλά και τη δυνατότητα ισάριθμων ή και περισσότερων εργατοτεχνιτών, δεν θα ήταν δυνατόν να χτιστεί ο Παρθενώνας στα οχτώ μόνο χρόνια που τον έχτισαν οι αρχαίοι. Μπορεί η σκέψη αυτή να μοιάζει παράδοξη, όμως είναι καλά τεκμηριωμένη και μπορεί κανείς να δει όλη την τεκμηρίωση στο βιβλίο του Μ. Κορρέ.

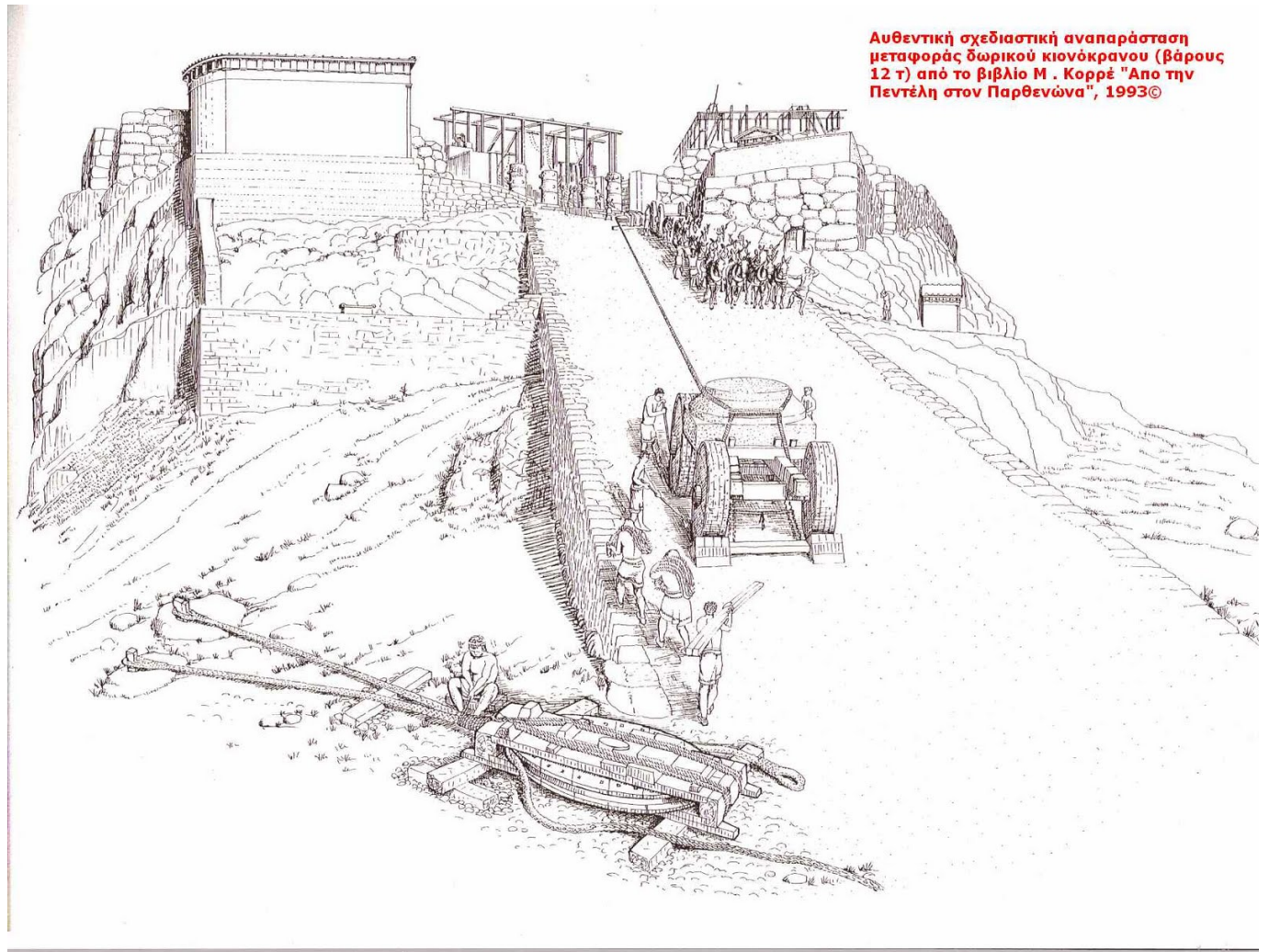
Ένα από τα μυστικά της κατασκευής ήταν η μεταλλουργία των λιθοξοϊκών εργαλείων και η απίστευτη επιδεξιότητα των αρχαίων λιθοξόνων. Από την ποιότητα των ιχνών που άφησαν στα μάρμαρα, φαίνεται ότι τα εργαλεία τους ήταν πολύ ανώτερα από τα σημερινά.

Είναι προφανές ότι εκείνη την εποχή είχαν καταλήξει σε κάποιες αξεπέραστες μεταλλουργικές συνταγές, μετά από πολύ αυστηρή πειραματική έρευνα. Οι συνταγές αυτές χάθηκαν, όπως πολλές άλλες ειδικές γνώσεις, όταν άρχισε η παρακμή του αρχαίου κόσμου.

Οι ρόλοι των ανθρώπων που συμμετείχαν σέ ένα μεγάλο έργο στον αρχαίο κόσμο ήταν εντελώς διαφορετικοί από τους σημερινούς. Ούτε τα τεχνικά μέσα για τους αρχαίους αρχιτέκτονες και γλύπτες ήταν με τον ίδιο τρόπο δεδομένα, όπως είναι για τους σημερινούς αρχιτέκτονες τα σχεδιαστικά υλικά, τα «έτοιμα» μηχανήματα, τα εμπορικά δομικά και άλλα υλικά.

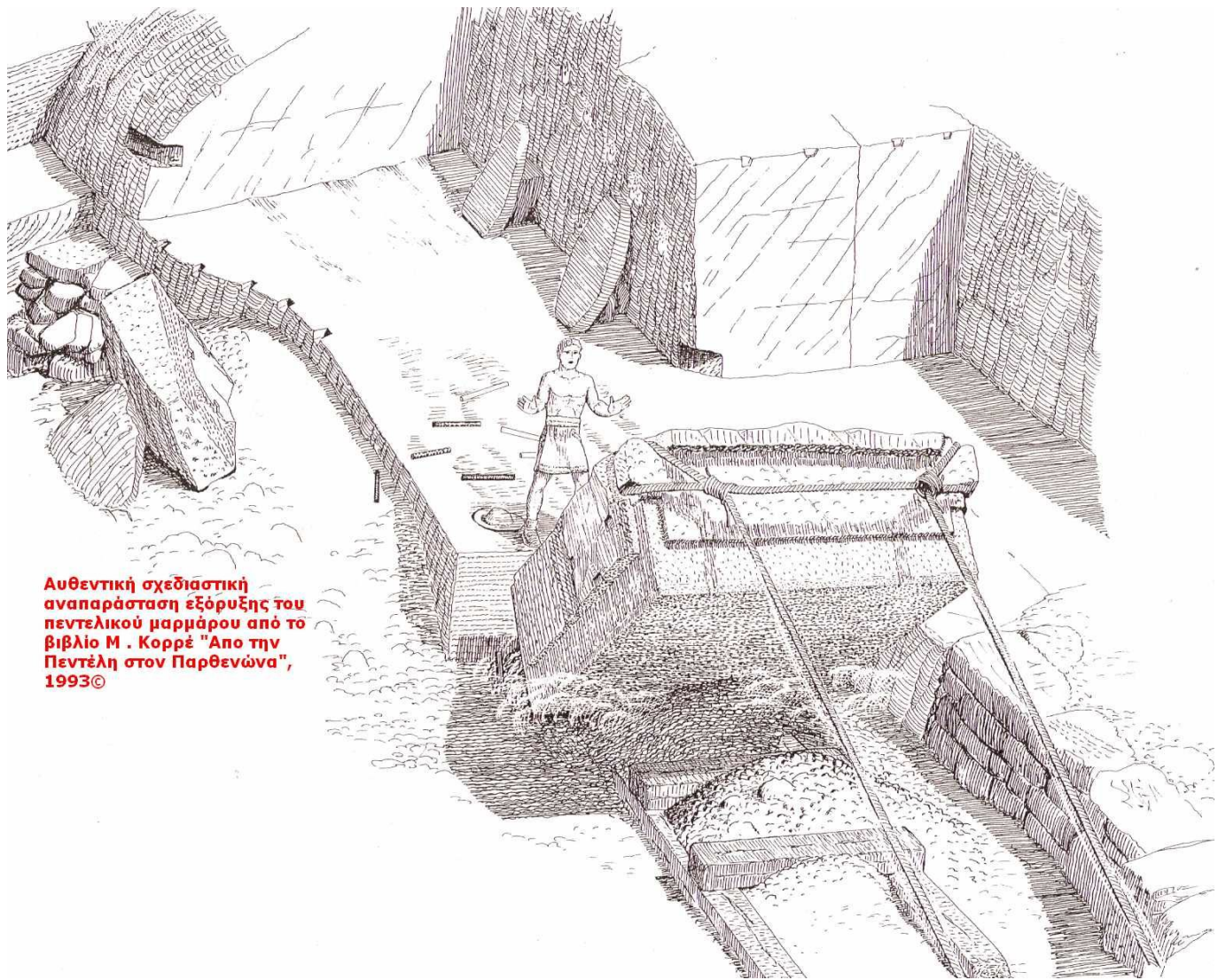
Ένας αρχαίος αρχιτέκτονας ήταν πολύ συχνά υπεύθυνος για τη σχεδίαση των μηχανικών μέσων και τη χειρωνακτική εκτέλεση υποδειγμάτων για τους τεχνίτες του. Ένας καλός λατόμος είχε πολύ συχνά στη σκέψη του πολλά από τα προβλήματα του γλύπτη ή του αρχιτέκτονα κι έκανε υπολογισμούς που απαιτούσαν συνολική πνευματική καλλιέργεια.

Έπρεπε να παρατηρεί, να αξιολογεί και να διαχειρίζεται ένα πολύ δύσκολο υλικό, όπως είναι το μάρμαρο. Έπρεπε να συλλαμβάνει πολύπλοκους συνδυασμούς γεωλογικών, γεωμετρικών, καλλιτεχνικών και μηχανικών παραγόντων. Ένας άξιος τεχνίτης ήταν φυσικό να έχει θεωρητικά ενδιαφέροντα. Αν τα συνδύαζε και με ένα ξεχωριστό ταλέντο, τότε ήταν δυνατό να εξελιχτεί σε αρχιτέκτονα.

Μια άλλη εξίσου απαραίτητα προϋπόθεση ήταν η αποτελεσματική οργάνωση. Οι λαμπροί συντελεστές εκείνων των έργων έπρεπε όλοι να υπόκεινται σε ένα τέλειο σύστημα οργάνωσης της προσπάθειας και της παραγωγής, το οποίο καθαυτό ήταν έξοχο επίτευγμα πολυσύνθετης πνευματικής εργασίας.

Προς τι λοιπόν οι απλουστευτικοί διαχωρισμοί των συστατικών των μεγάλων έργων σε ανώτερα πνευματικά και κατώτερα "χειρωνακτικά" και "διαχειριστικά"; Γιατί να θεωρούνται απλά εκτελεστικά όργανα ακόμη κι εκείνοι που στο δικό τους μέρος χαρακτηρίζονται από όλα εκείνα που συνιστούν την προσωπικότητα ενός, έστω και μικρού, δημιουργού; [από το βιβλίο του Μ. Κορρέ "Απο την Πεντέλη στον Παρθενώνα", 1993]

Αυθεντική σχεδιαστική αναπαράσταση εξόρυξης του πεντελικού μαρμάρου από το βιβλίο Μ. Κορρέ "Απο την Πεντέλη στον Παρθενώνα", 1993©

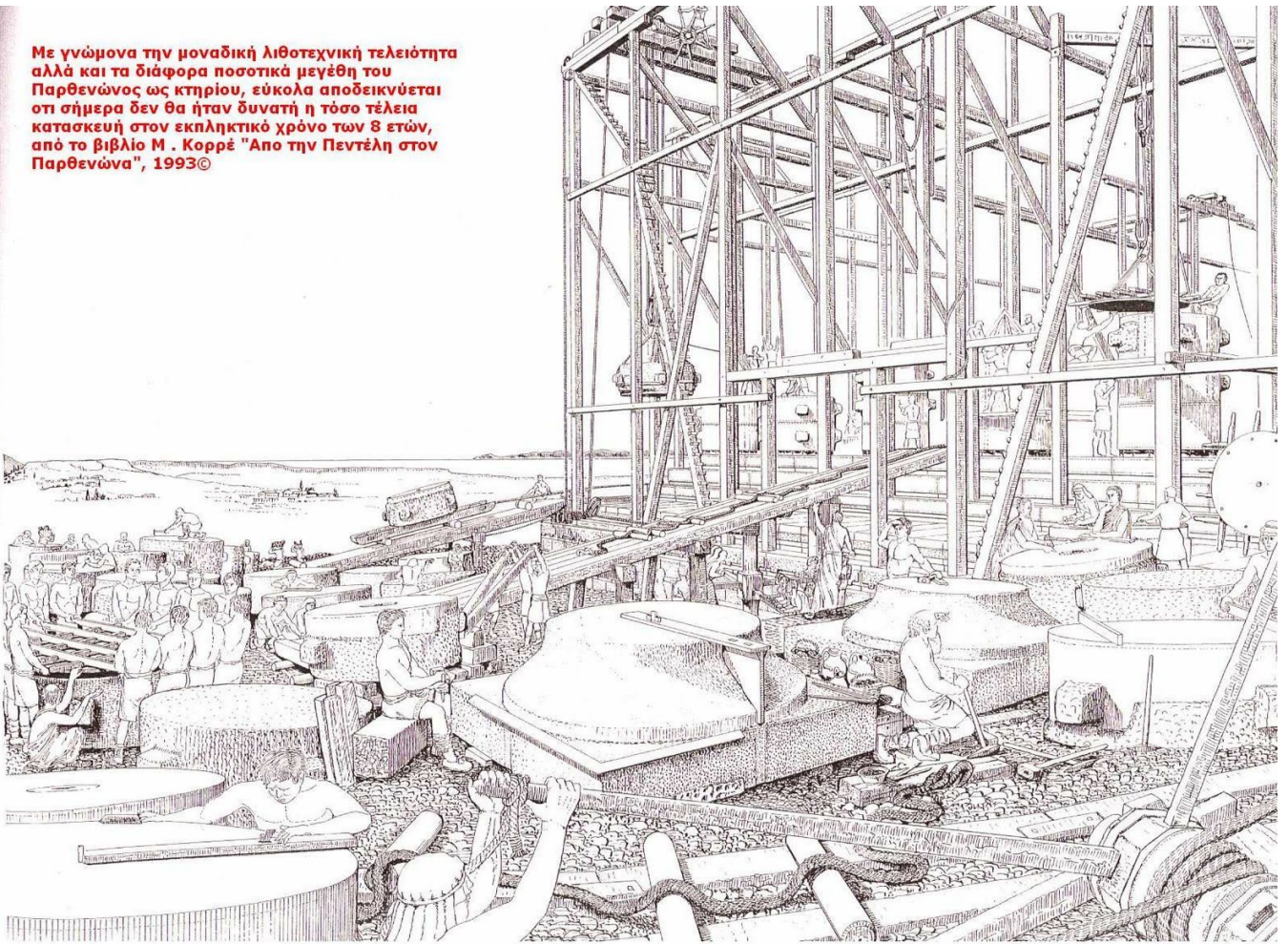
Κοντολογίς, η ακρόπολη του Περικλή, του Ικτίνου, του Καλλικράτη και του Φειδία, δεν θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί χωρίς τον απλό τεχνίτη, τον λατόμο, τον λιθοξόο, τον μαρμαροτεχνίτη ..

Το σπουδαιότερο μνημείο του δυτικού πολιτισμού, δεν θα είχε συντελεστεί αν οι μέθοδοι εξόρυξης και επεξεργασίας, του πεντελικού μαρμάρου δεν είχαν φτάσει σε θαυμαστά για την εποχή επίπεδα.

Και κάτι τελευταίο. Και τότε, όπως και σήμερα, μπροστά στα εντυπωσιακά αρχαία επιτεύγματα, το γνωστό τυπικό ελληνικό χαρακτηριστικό έκανε και πάλι την εμφάνιση του: η πολυπραγμοσύνη του Περικλή προκάλεσε το φθόνο των αντιπάλων του, οι οποίοι τον κατηγορήσαν ότι ξοδεύει «τα κοινά των Ελλήνων χρήματα» σε έργα βιτρίνας που εξευτελίζουν όλη την Ελλάδα, αφού δίνονται χρήματα για να χρυσοστολίζουν την Αθήνα «ως αλαζόνα γυναίκα, με λίθους πολυτελείς και ναούς χιλιοτάλαντους».

Θύμα της κατακραυγής και των λαϊκών δικαστηρίων υπήρξε και ο Φειδίας, ο οποίος φυλακίστηκε ή, σύμφωνα με άλλες μαρτυρίες, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πόλη πριν προλάβει να ολοκληρώσει τη διακόσμηση του ναού.

Με γνώμονα την μοναδική λιθοτεχνική τελειότητα αλλά και τα διάφορα ποσοτικά μεγέθη του Παρθενώνος ως κτηρίου, εύκολα αποδεικνύεται ότι σήμερα δεν θα ήταν δυνατή η τόσο τέλεια κατασκευή στον εκπληκτικό χρόνο των 8 ετών, από το βιβλίο Μ. Κορρέ "Απο την Πεντέλη στον Παρθενώνα", 1993©

Ας προβληματιστούν λοιπόν, όσοι σήμερα λοιδωρούν του ορυκτούς πόρους, ιδιαίτερα στον τόπο μας παρότι είναι προικισμένος σε αυτούς, θεωρώντας ότι το μόνο που μπορούν να προσφέρουν είναι η ..υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Η βιώσιμη ανάπτυξη, η ανάπτυξη γενικότερα, θέλει "κότσια" και δεν είναι ένα μονομερές αποτέλεσμα ενός ανθρώπου, ενός τομέα, μιας μόνης πολιτικής βούλησης, ενός σύγχρονου αναπτυξιακού νόμου.

Πρέπει να γίνουν πολλά πράγματα μαζί. Έχει να κάνει με την αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πηγών, με την ύπαρξη κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού, τη λειτουργία υποδομών, τη δημιουργία σύγχρονου θεσμικού πλαισίου, την κουλτούρα μιας κοινωνίας.

Σε αυτήν την προσπάθεια δεν πρέπει να λείπει κανείς, ούτε ο απλός λιθοξόος, ούτε ο λατόμος, ούτε ο μαρμαροτεχνίτης. Κι ακόμη, οι αναπτυξιακές πρωτοβουλίες δεν είναι πάντα άμεσης απόδοσης. Μια επένδυση που ξεκινάει σήμερα μπορεί να έχει απόδοση σε κάποιους μήνες ή σε μερικά χρόνια. Καποτε όμως πρέπει να ξεκινήσουν.

07.06.2010

Πηγή: [Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ](#)

